

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

5. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 300 с.

Науковий керівник – Теліженко Л.В., доктор філософських наук, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

Анна Черниш,

д-р. філол. наук

ст. викладач кафедри журналістики та філології

Сумського державного університету

Діана Бут,

студентка Сумського державного університету

МЕДІАСУПРОВІД ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВИХ

У складні періоди життя люди часто потребують психологічної підтримки. Стреси, травми, втрати, несподівані негативні зміни у життєдіяльності, надзвичайні ситуації, конфлікти, війни негативно позначаються на психічному стані людини, часто потребуючи психологічної допомоги, психологічної терапії, а в найскладніших ситуаціях навіть і тривалої психологічної реабілітації. Фахову психологічну допомогу можуть надати психологи і лікарі, які добре знаються на особливостях психологічної організації людини. Різного роду психологічна підтримка сприяє розвитку стресостійкості, впорядкуванню емоційного стану, покращенню самопочуття та збереженню психічного здоров'я індивіда.

У фокус нашого зацікавлення потрапили особливості медійного супроводу психологічної підтримки військових, оскільки їхнє психічне здоров'я детерміновано стресом або наслідками безпосередніх військових подій, конфліктів, протистоянь. **Мета** – з'ясувати ефективність та доступність медійного супроводу психологічної підтримки військових. **Завдання** – 1) означити особливості медіасупроводу психологічної підтримки військових;

2) описати форми реалізації медіасупроводу психологічної підтримки військових.

Основні результати та висновки дослідження, їх цінність. Окрім професійних психологів і лікарів, поміч також можуть надавати рідні, друзі, благодійні осередки, спільноти, групи психологічної підтримки та медіа, що передусім забезпечують інформування постраждалих про можливі способи оздоровлення, місця та організації, в яких можна знайти необхідну психологічну підтримку. Медіа, реалізуючись у різноманітних формах відтворення інформації та поширення відповідного контенту, можуть вагомо сприяти постраждалим або травмованим військовим у змістовній і доступній для розуміння базовій інформації про психічне здоров'я та різні психологічні методики, що допомагають адаптуватися військовослужбовцям. Вони також надають інформацію постраждалим воїнам про соціальні програми, закони, осередки, в яких можна отримати психологічне консультування. Отже, медіа надають інформаційну психосоціальну підтримку різним категоріям громадян, зокрема й військовослужбовцям. Загалом така допомога регулюється нормами медіапсихології, що її Н. Череповська та Н. Дідик визначають «актуальною міждисциплінарною наукою, яка вивчає вплив медіа на емоції, свідомість, поведінку, комунікацію, творчість людини, а також вплив людини на створений нею світ медіа як у сфері виробництва медіапристроїв, медіатехнологій, медіаконтенту, так й у практичному споживанні, креативному застосуванні готової медіапродукції, власної медіаторчості» [2, с. 14].

Особливістю медіасупроводу військових та їхніх родин є специфікація матеріалів, що повинні внеможливлювати повторне травмування військових, хто був учасником або свідком важких стресових ситуацій (втрати військових побратимів; були свідками убивств чи катувань; перебували у безпосередній небезпеці, були залишеними чи зрадженими; потрапили в полон; убивали), адже, як зауважує Наталі Сіллі (Natalee Seely), медійники «відповідають за переказ історії жертв і їхніх близьких» [3, с. 36], тому мусять бути обачними зі складним психічним явищем повторного травмування респондента чи реципієнта.

Зрештою, такий підхід передбачає основи травмограмотності, що й забезпечує ефективність медіасупроводу психологічної підтримки військових.

Важливо враховувати, що саме медіа спроможні формувати спеціальний психологічно орієнтований контент, розрахований на відповідну аудиторію – військових та їхніх родин. Як правило, такий контент формується за рахунок статей, предметом аналітичного дослідження яких є проблеми військових, особливості надання їм психологічної підтримки та тих, хто перебуває у зоні бойових дій, залучені до безпосередніх воєнних конфліктів, а також тих, хто отримав травми чи має психологічні наслідки від воєнних подій. Окрім аналітичних статей, досить поширені інформаційні матеріали, що зорієнтовують військових і їхні родини про різноманітні проекти чи платформи підтримки військових та допомогу, на яку військові можуть розраховувати. Наприклад, платформа для онлайн-терапії Nedery та громадська організація «Психологічна підтримка і реабілітація “Вільний Вибір”», проєкт Veteran Hub, центр психологічного консультування та травмотерапії Open Doors, всеукраїнська гаряча лінія Lifeline Ukraine та ін. Отже, реципієнтами чи отримувачами такого медійного супроводу є особи, які відзначаються психофізичними порушеннями, що «значною мірою зумовлені бойовим стресом (БС), який є дестабілізуючим і передпатологічним станом, що обмежує функціональні резерви організму та підвищує ризик дезінтеграції психічної діяльності і стійких соматовегетативних дисфункцій, тому може призводити до бойових стресових розладів» [1, с. 37]. Досить потужно на сьогодні розвинені відеоматеріали та підкасти, що спрямовані на підтримку психічного здоров'я військових та їхніх родин. Найчастіше подібні матеріали містять не лише практичні поради щодо надання психологічної помочі, але й вагомо наповнені балансом думок і позицій експертів щодо правових питань, різноманітних технік і методик релаксації, реабілітації чи психотерапії.

Медіасупровід психологічної підтримки військових досить ефективно може реалізовуватися у створенні спільнот, зокрема в дистанційному чи онлайн-форматі. У цьому випадку медіапростір є дієвим засобом організації комунікації,

що також багато в чому забезпечує психологічну підтримку військових, реалізуючи спілкування як один із найефективніших способів подолання стресів, травм, конфліктів. Медіа можуть створювати дистанційні або онлайн-платформи для обміну досвідом, спогадами, емоціями, взаємопідтримкою між користувачами. Як правило, найпоширенішими формами є створення різноманітних форумів, учасниками яких є або були військові, груп у соціальних мережах або вебінари, де люди можуть обговорювати свої проблеми та знаходити підтримку один від одного.

Разом із вище названим до медіасупроводу психологічної підтримки військових можна зарахувати також рекламні ролики на соціально важливі теми щодо підтримки військовослужбовців та їхніх сімей. Зазвичай рекламні кампанії на воєнну тематику сприяють підвищенню морального духу військових, а для країни в цілому забезпечують формування патріотичного духу. Окрім того, зображення мужніх воїнів, демонстрація їхньої сили та витривалості сприяють потужній громадській підтримці, підвищують віру у непереможність нації, а також забезпечують реалізацію власне практичних потреб – залучення майбутніх воїнів до військової справи, консолідація військового духу, психологічна підтримка сімей, чії рідні обороняють країну. Ефективність рекламних роликів і відеоряду на військову тематику беззаперечна, оскільки рекламний контент відіграє важливу роль у створенні позитивного образу військових і сприяє залученню підтримки та мотивації для служби.

Медійний інформаційний простір вагомо употужнюється також фільмами про подвиги мужніх українських воїнів. Це можуть бути як документальні, так і художні повнометражні стрічки. Щоправда, варто враховувати аудиторію, на яку спрямований такий медіасупровід: вона вельми обмежена і не визначається безпосередньо військовими, які беруть активну участь у воєнних протистояннях. Як правило, такий медіасупровід у вигляді документальних чи художніх фільмів («Донбас», «Бліндаж», «Кіборги», «Маріуполь. Сто ночей») розрахований на сім'ї військових, свідків воєнних подій, зацікавлених у воєнних подіях, а також військових, що вже не беруть безпосередньої участі у воєнному протистоянні.

Однак і цей чинник медіасупроводу має бути реалізований у медіадискурсі вкрай обережно, позаяк фільми на воєнну тематику можуть викликати небажані або болісні спогади, відновити травматичні емоції, що сприяє радше ретравматизації / подвійній травматизації, аніж релаксації, рефлексії чи своєрідній медійній психотерапії.

Отже, медіасупровід психологічної підтримки військових, утілюючись у різноманітних формах, жанрах, а також проєктах, загалом є ефективним засобом поширення корисної для певної аудиторії інформації. Медіадискурс, наповнений аналітичними статтями про психологічні особливості допомоги чи реабілітації військових, інформаційними матеріалами про різноманітні проєкти або платформи психологічної підтримки військовослужбовців і їхніх родин, відеоматеріалами, підкастами, рекламними кампаніями, документальними та художніми фільмами на воєнну тематику, а також створення спільнот у соціальних мережах є вагомим доповненням до психологічної підтримки, що може бути надана військовим і їхнім родинам.

Список використаних джерел:

1. Кальниш В. В., Пишнов Г. Ю., Варивончик Д. В. Актуальні проблеми психофізіологічного стану учасників бойових дій. *Україна. Здоров'я нації*. 2016. № 4 (1). С. 37–43.
2. Череповська Н, Дідик Н. Медіапсихологічні ресурси подолання травми війни : практичний посібник / уклад. Н. Череповська ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 210 с.
3. Natalee Seely: Reporting on Trauma: The Psychological Effects of Covering Tragedy and Violence. PhD Thesis. Chapel Hill, 2017. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/210603531.pdf>